

Utanríkisráðuneytið
/berist til ráðherra
Reykjastræti 8
101 Reykjavík

Reykjavík 11. maí 2026

Efni: Tillaga framkvæmdastjóra Evrópuráðsins að drögum að yfirlýsingu um fólksflutninga sem tekin verður til umræðu á ráðherrafundi í Chişinău þann 15. maí nk.

Rauði krossinn á Íslandi lýsir yfir áhyggjum varðandi þann þrýsting sem beitt er gagnvart Mannréttindadómstól Evrópu (hér eftir MDE) í bréfi sem sent var að frumkvæði Danmerkur og Ítalíu, dagsett 22. maí 2025¹, og sameiginlegri yfirlýsingu fjölda Evrópuríkja, þ.m.t. Íslands, dagsett 10. desember sama ár². Umrædd skjöl eru til vitnis um varhugaverða þróun þar sem sjálfstæði dómstólsins er teflt að veði og vegið er að grundvallarmannréttindum ákveðinna hópa, þ.e. umsækjenda um alþjóðlega vernd og annarra fagenda.

Rétt þykir að árétta að sjálfstæði dómstóla og það aðhald sem þeim er ætlað að veita valdhöfum eru grunnstoðir réttarríkisins. Aðildarríkjum Mannréttindasáttmála Evrópu (hér eftir MSE) er frjálst að setja fram athugasemdir við dóma MDE. Eins hafa þau vald til að breyta lagalegu umgjörðinni með bókunum um breytingar á samningstextanum. Hins vegar ber að forðast að hafa pólitísk afskipti af dómstólum er varðar túlkun á grundvallarreglum um mannréttindi. Slík tilsögn grefur undan sjálfstæði og óhæði dómstólsins.

Félagið minnir enn fremur á að mannréttindi eru réttindi sem í eðli sínu eiga við um allar manneskjur, án mismununar. Hugmyndir þess efnis að takmarka eigi beitingu ákveðinna greina MSE grefur undan algildi þeirra mannréttinda sem þar er lýst. Umsækjendur um alþjóðlega vernd eru meðal jaðarsettustu hópa fólks og brýnt er að staðið sé sérstaklega vörð um að þeir njóti grundvallarmannréttinda til jafns við aðra. Framsetningin í áðurnefndum skjölum gefur til kynna að sérstök ógn við þjóðaröryggi standi af þessum hópi fólks. Slíkar fullyrðingar eru þó hvorki studdar gögnum né reynslu.

Fjöldi umsækjenda um alþjóðlega vernd í Evrópu, á fyrri helmingi ársins 2025 lækkaði um 20 prósent miðað við sama tímabil árið 2024. Staðreynd gögn styðja hvorki fullyrðingar um vaxandi fjölda umsækjenda um alþjóðlega vernd né tengsl þeirra við afbrot. Rétturinn til að sækja um alþjóðlega vernd hefur verið talinn meðal grundvallarmannréttinda frá árinu 1948, sbr. 14. gr. Mannréttindayfirlýsingar Sameinuðu þjóðanna. Orðræða sem gerir þau sem leitast við að njóta þessara réttinda tortryggileg og tengir þau við aukna glæpatíðni er afar skaðleg. Hún stefnir bæði öryggi þessa fólks í hættu og ýtir enn frekar undir fordóma í garð þess sem og annarra af erlendum uppruna sem hér búa.

¹ [Lettera aperta_22052025.pdf](#)

² [Joint Statement to the Conference of Ministers of Justice of the Council of Europe - GOV.UK](#)

Að ofangreindu virtu biðlar Rauði krossinn á Íslandi til íslenskra stjórnvalda um að tala fyrir sjálfstæði dómstóla og algildi mannréttinda á umræddum ráðherrafundinum í Chişinău. Einnig vill félagið áréttta mikilvægi þess að opinberar yfirlýsingar og stofnanabundnar ákvarðanir er varða MDE verði grundvallaðar á áreiðanlegum staðreyndum og traustum lagalegum rökum.

Bréf þetta er ritað í samstarfi við landsfélög Rauða krossins í Noregi og Svíþjóð sem hafa sent áþekk bréf til þarlendra stjórnvalda.

Virðingarfyllst,

Ingibjörg Halldórsdóttir

framkvæmdastjóri